

UDK 792(497.12):92 Filipič

Poslednje delo Lojzeta Filipiča

Letošnjo pomlad, 21. aprila 1975, se je tiho poslovil dolgoletni dramaturg Slovenskega ljudskega gledališča v Celju, Drame SNG v Ljubljani in Mestnega gledališča ljubljanskega, človek širokih kulturnih razgledov, tenkočuten esteta in nenadomestljiv tovariš, esejist Lojze Filipič. Namesto nekrologa, ki si ga ni želel, objavljamo v njegov spomin razgovor o Mestnem gledališču ljubljanskem, na-

tisnjen ob letošnjem Sterijinem pozorju. Na vprašanja, poslana iz Novega Sada, je odgovoril deset dni pred slovesom in te njegove kratke, vendar značilne vrstice so poslednje, ki jih je namenil javnosti.

Spoštovani tovariš urednik!

Zahvaljujemo se vam za pismo od 25. marca 1975 in vam odgovarjamo na zastavljena vprašanja:

1. Mestno gledališče ljubljansko je izrazito ljudsko gledališče zmerne sodobne smeri. V statusnih določilih statuta MGL je rečeno, da MGL »z izrazili kakovostnega ljudskega dramskega gledališča izpoveduje umetniške resnice, vsebovane predvsem v domači in tuji družbeno kritični drami, satirični komediji, literarno satiričnem kabareju, žlahtni ljudski igri, pa tudi v drugih, gledališču komplementarno sorodnih umetniških zvrsteh v smeri sodobnega polivalentnega doma kulture«.

V opredelitvi igralnega obdobja 1974/75 pa je med drugim rečeno: »Ob petindvajsetletnici MGL smo sestavili spored, ki pomeni smiselno strnitev najbolj pomembnih in značilnih sestavin petindvajsetletnega izročila MGL:

- poseg v sam najvišji vrh svetovnega dramskega slovstva;
- poseg v žerjavico in v samo jedro sodobnih aktualnih vprašanj našega časa in našega človeka z novimi deli iz slovenske, z deli iz dramske književnosti drugih jugoslovanskih narodov in iz svetovne književnosti (dve slovenski krstni uprizoritvi, slovenski praižvedbi ponašenih in aktualiziranih del iz hrvaške in srbske književnosti);
- vztrajanje pri dvosmerni in dvopolni, skrajnosti — dramo in komedijo
- v smiselno celoto združujoči repertoarni zasnovi (tragedija na enem, sproščena sodobna komedija na drugem polu te zasnove);
- vztrajanje pri tem, da ima v sporedu MGL slejkoprej neodtujljivo domovinsko pravico vedra in sproščujoča, predvsem satirična, izzivalna, ostra družbeno kritična, a prava, polnokrvna in resnična, predvsem domača komedija na kolikor mogoče visoki kakovostni ravni;
- prizadevanje, da kar najvišjo kakovostno raven repertoarja in izvedb združimo s pristno in žlahtno ljudskostjo, najširšo odprtostjo in množično dostopnostjo vsem in vsakomur.«

Posebej naj omenimo dve značilnosti našega dela:

a) Ves čas obstoja MGL intenzivno sodeluje z gospodarskimi delovnimi organizacijami tako v Ljubljani kot po vsej Sloveniji. Med prvimi gledališči na Slovenskem smo začeli uvajati abonmajske predstave za delovne kolektive. V tej smeri smo dosegli vse večje uspehe, tako da lahko danes govorimo o vsestranskem tesnem in tvornem skupnem delu, saj skoraj polovico predstav odigramo za delovne kolektive. Obisk imamo zelo dober in smo v položaju, da je, kot temu pravimo v ekonomskem žargonu »povpraševanje večje kot ponudba«. Vsaka naša premiera ima najmanj 50 ponovitev, indeks zasedenosti dvoran je nad 95 % in kar naprej smo v položaju, da ne moremo sprejeti vseh obisko-

valcev, ki želijo priti v našo hišo tako v Ljubljani kot na gostovanjih, bodisi kot abonenti, bodisi kot obiskovalci izvenabonmajskih predstav. To se nam do-gaja seve predvsem pri komedijskem delu repertoarja.

b) Zelo veliko gostujemo in imamo v povprečju vsak drugi dan po dve predstavi, pogosto pa tudi po 4 predstave na dan: eno do dve v matični hiši v Ljubljani in eno do dve na gostovanju. Zato moramo seve delati po sistemu vzporednic. Število delavcev našega gledališča je razmeroma majhno (igralski zbor šteje 27 igralk in igralcev), zato so delovne obremenitve zelo velike.

Dolga leta smo delali v stari, za sodobno gledališče neprimerni hiši, v zad-njih 4 letih pa smo v sodelovanju z gospodarskimi delovnimi organizacijami in s skupščino mesta Ljubljane hišo tako temeljito preuredili, da lahko praktično govorimo o novi gledališki hiši. Po 4 letih brezdomstva, ko smo morali delati v improviziranih, prav katastrofalnih razmerah, raztreseni po zasilnih delovi-ščih, se zdaj končno počasi selimo v novo hišo.

2. Trudimo se, da bi bila izvirna domača dramska tvornost vseskozi domi-nanta naših programskih zasnov. S pisatelji sodelujemo v ustvarjalnem pro-cesu ter jih gmotno in delovno vzpodbujamo k pisanju. Zadnja leta vsako leto razpisujemo interne natečaje na povabilo. Rezultati so v skladu z naravo stvari različni, v povprečju pa delež izvirne domače dramske tvornosti v repertoarjih MGL v vseh 25 letih obstoja znaša približno eno tretjino, v letošnji sezoni celo dve tretjini.

Izoblikovali smo si skupino tako imenovanih hišnih dramskih avtorjev, med katerimi naj posebej omenimo pisatelja Andreja Hienga. MGL je uprizo-rilo vsa Hiengova dramska dela.

3. Hiengova drama »Izgubljeni sin« je eden od rezultatov našega internega natečaja, razpisanega za sezono 1974/75. Ko je v zgodnji pomladi leta 1974 An-drej Hieng gledališču razgrnil svojo temeljno zasnovo za novo dramo, smo pisa-telja skoraj dobesedno zaprli v »hišni zapor«, mu med boleznijo, ki je grozila, da bo prekinila njegovo pisanje, oskrbeli zdravniško nego, že med pisanjem z njim in s predvidenim režiserjem razpravljali tudi o zasnovi predstave in o igralcih, na katere je pisatelj pisal posamezne vloge, ter tako poskušali izpolniti vse pogoje, ki so zunaj pisatelja, da bi mu omogočili zbrano, nemoteno in uspešno delo.

Rezultat njegovega in našega dela je zdaj izročen v kritično presojo in raz-sojo jubilejnega Sterijinega pozorja.

S tovariškimi pozdravi in najboljšimi željami za uspeh SP 75.

Dramaturg
Lojze Filipič

Lojze Filipič

Au lieu d'une nécrologie en mémoire du théoricien et essayiste dramatique Lojze Filipič (1921—1975), le présent numéro de notre revue publie son dernier travail: Sur le festival de Sterijino pozorje 1975 à Novi Sad. M. Filipič a pris part à ce fe-festival et il y a répondu à une série de questions sur le travail du Théâtre municipal de Ljubljana où il a travaillé pendant treize ans.